

Dosarul nr.3ra-1266/22
2-20074426-01-3ra-16122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: O.Melniciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: Gh.Mîra, Gr.Dașchevici, A.Bostan)

DECIZIE

29 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Mariana Pitic
Galina Stratulat

examinând recursul depus de Tatiana Furtuna,
în cauza de contencios administrativ, la acțiunea în obligare depusă de
Tatiana Furtuna împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Victor
Furtuna privind anularea actului administrativ individual defavorabil și
obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, de calculare și
achitare a indemnizației de maternitate,
împotriva deciziei din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 2 iulie 2020 Tatiana Furtuna a depus cerere de chemare în judecată în
ordinea contenciosului administrativ care în data de 22 iulie 2020 a fost
concretizată, inclusiv în privința cercului participanților la proces, solicitând
anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului
administrativ individual favorabil, de calculare și achitare a indemnizației de
maternitate.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, a depus la Casa Teritorială
de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău cerere de acordare a indemnizației
de maternitate nr. 2020/91/1/16571, la care au fost anexate copii de pe actele
confirmative necesare.

A specificat că la momentul depunerii cererii în baza căreia la 10 aprilie
2020 i-a fost transferată indemnizația de maternitate, era în concediu pentru
îngrijirea primului copil în familie, Daniel Furtuna, anul nașterii xxxx, până la
atingerea de către acesta a vârstei de 3 ani.

A menționat că în baza cererii depuse anterior, la nașterea primului copil,
Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău i-a calculat și
achitat indemnizația de maternitate în sumă de 46 645,22 lei.

Reclamanta a comunicat că, sesizînd faptul că cuantumul indemnizației de maternitate i-a fost calculat incorect, la 7 mai 2020, a înregistrat la Casa Națională de Asigurări Sociale cererea nr. F-936/20, solicitînd calcularea și achitarea indemnizației de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020, recepționat de reclamantă în data de 11 iunie 2020, i-a fost refuzat în satisfacerea cererii, pe motiv că nu există temei de a stabili indemnizația de maternitate ca soție care se află la întreținerea soțului asigurat. La fel, a fost invocat și faptul că cererea expediată în adresa organului de asigurări sociale în data de 7 aprilie 2020 pentru stabilirea indemnizației de maternitate a fost depusă ca persoană asigurată, în baza certificatului de concediu medical eliberat în baza categoriei femeie asigurată (fiind angajată la data survenirii riscului asigurat) pentru perioada 12.03.2020 – 15.07.2020. Respectiv, indemnizația de maternitate a fost stabilită pe numele reclamantei și calculată reieșind din baza de calcul a indemnizației de maternitate pentru perioada martie 2019 – februarie 2020.

Reclamanta a pretins că din răspunsul enunțat rezultă că deoarece pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, nu a realizat venit asigurat din motiv că se afla în concediu pentru îngrijirea primului copil până la împlinirea vârstei de 3 ani, conform prevederilor art. 7 alin. (6) din Legea privind îndemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004, cuantumul indemnizației de maternitate i-a fost stabilit din baza de calcul în al cărei temei s-au calculat aceste indemnizații de maternitate pentru copilul precedent.

În opinia sa, refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale este unul ilegal, neîntemeiat și bazat pe interpretarea selectivă a legii. Or, Casa Națională de Asigurări Sociale a aplicat în privința reclamantei, izolat prevederile art. 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004, fără a mai lua în considerare incidența prevederii legale date, cât și incidența art. 49¹ lit. b) din Hotărârea Guvernului nr. 108 din 3 februarie 2005.

Cu alte cuvinte, reclamanta a indicat că la momentul acordării concediului de maternitate dânsa nu realiza venit asigurat și era la întreținerea soțului Victor Furtuna, fapt care îi permitea de a beneficia de indemnizația în condițiile art. 7 alin. (8) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004, adică baza de calcul al indemnizației de maternitate acordate soției aflate la întreținerea soțului asigurat o constituie venitul mediu lunar asigurat al soțului, determinat în condițiile prezentului articol.

Tatiana Furtuna a afirmat că, atât dânsa cât și soțul Victor Furtuna, sunt încadrați în câmpul muncii, fiind persoane asigurate în sensul Legii nr. 289 din 22 iulie 2004.

Potrivit art. 7 alin. (8) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004, în situația în care soția se află la întreținerea soțului, baza de calcul al indemnizației de

maternitate acordate soției aflate la întreținerea soțului asigurat o constituie venitul mediu lunar asigurat al soțului, determinat în condițiile prezentului articol.

În corespundere cu art. 49¹ din Hotărârea Guvernului nr. 108 din 3 februarie 2005 privind aprobarea Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, soția se consideră la întreținerea soțului asigurat dacă, la data acordării concediului de maternitate se află în una dintre următoarele situații: a) nu este angajată în câmpul muncii; b) nu realizează venit asigurat; c) nu este persoană asigurată de riscul respectiv, fapt confirmat prin declarația scrisă pe proprie răspundere.

Noțiunea de venit asigurat este definită în art. 1 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, conform căruia venit asigurat este venit pe care s-au plătit contribuții de asigurări sociale și care constituie baza de calcul a pensiei în sistemul public.

Reclamanta a subliniat că la data acordării concediului de maternitate dânsa realiza doar indemnizația pentru creșterea primului copil în familie până la împlinirea vârstei de 3 ani, indemnizație care în sine este o asigurare socială și din care nu sunt și nici nu pot fi plătite contribuții de asigurări sociale.

Deci, la momentul acordării concediului de maternitate, reclamanta nu realiza venit asigurat și se încadra în prevederile art. 49¹ lit. b) din Hotărârea Guvernului nr. 108 din 3 februarie 2005, adică era la întreținerea soțului Victor Furtuna.

În acest context, reclamanta a iterat că la momentul depunerii cererii de calculare și achitare a indemnizației de maternitate pentru al doilea copil, a cunoscut despre practica ilegală a Casei Naționale de Asigurări Sociale în situații identice în care s-a aflat familia sa, în care soția asigurată aflată în concediu pentru îngrijirea primului copil până la împlinirea vârstei de 3 ani, iese din nou în concediu de maternitate, nereușind să realizeze venit asigurat pe parcursul celor 12 luni calendaristice premergătoare lunii survenirii riscului asigurat, însă în opinia sa această practică contravine Legii nr. 289 din 22 iulie 2004, Constituției, Declarației Universale a Drepturilor Omului și a Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, or, potrivit organului de asigurări sociale unica ieșire din situație pentru a fi posibilă calcularea și achitarea indemnizației de maternitate din venitul mediu lunar asigurat al soțului este ca soția să se concedieze până a depune cerere de achitare a indemnizației respective, ceea ce este ilegal.

Reclamanta a mai susținut că soția la care i se calculează indemnizația de maternitate conform prevederilor art. 7 alin. (6) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004 este dezavantajată, discriminată și supusă din partea agenților statului la un tratament diferențiat față de soția șomeră care are soțul asigurat, mai mult, prin aceste prevederi statul chiar determină indirect salariații de a se elibera din funcții, ceea ce este inadmisibil.

Conform art. 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu

Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale. Iar, conform art. 7 din Constituție, Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

La rândul său, potrivit art. 16 din Legea Supremă, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială. Totodată, conform art. 49 alin. (1), (2) din Constituție, statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin. Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulînd dezvoltarea instituțiilor necesare.

Iar prin prisma art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta Convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 14 din Convenție, exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Relevante la caz sunt și prevederile art. 5 din Protocolul nr. 7 la CEDO, conform căruia soții beneficiază de egalitate în drepturi și în responsabilități cu caracter civil, între ei și în relațiile cu copiii lor referitor la căsătorie, pe durata căsătoriei și în momentul desfăcerii acesteia. Prezentul articol nu împiedică Statele să ia măsurile necesare în interesul copiilor.

În aceste condiții, în situația în care soțul participă în egală măsură ca și soția la îngrijirea și educarea copiilor, are aceleași obligații în coraport cu aceștia ca și ultima, ca și soția contribuie la Bugetul Asigurărilor sociale cu plăți și impozite, agenții statului nefăcând diferență între ei în acest sens, este oportun și corect ca copiii să poată beneficia de susținere din partea Statului, proporțională contribuțiilor aduse de tatăl lor, în situația în care faptul dat este favorabil și acceptat de familie.

Conform reclamantei prin răspunsul nr. F-936/20 din 27 mai 2020 i se încalcă drepturile legitime și libertățile stabilite în Legea nr. 289 din 22 iulie 2004, Constituția și Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și protocoalele adiționale la acesta, fapt care a impus-o la înaintarea acțiunii în contencios administrativ.

Din considerentul că pârâta a interpretat abuziv prevederile legii ca fiind una discriminatorie, și nejustificat a fost privată de valorificarea deplină a unui drept recunoscut de lege, Tatiana Furtuna a promovat prezenta acțiune în

obligare, solicitând anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020 și obligarea organului de asigurări sociale de a-i calcula și achita indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004.

Prin hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Furtuna a fost admisă, fiind declarat neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020 și a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale de a-i calcula și achita Tatianei Furtuna indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004.

Prin decizia din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată integral hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și a fost emisă o decizie nouă, de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

La data de 18 iulie 2022, Tatiana Furtuna a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la data de 2 decembrie 2022 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea actului judecătoresc ce constituie obiectul prezentului recurs cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată anexată la dosar, suplimentar invocându-se că Curtea de Apel Chișinău nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În acest sens a fost menționat că privarea recurentei Tatiana Furtuna de dreptul la calcularea și achitarea indemnizației de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat conform art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004, ar încălca dreptul acesteia de a avea un „bun”, în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și la o „așteptare legitimă” că plățile legate de indemnizația de maternitate vor fi achitate.

Instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înlăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de respingere a acțiunii, pe când concluzia instanței de fond cu privire la admiterea acțiunii este justă.

Prin referința din 9 ianuarie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat declararea recursului depus de Tatiana Furtuna ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea

recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată în data de 21 iunie 2022, fiind notificată recurentei Tatiana Furtuna în data de 4 noiembrie 2022 (f.d.151).

Astfel, depunerea recursului nemotivat la data de 18 iulie 2022 (f.d.154), cât și motivarea acestuia prezentată la data de 2 decembrie 2022 (f.d.163) sunt în termen.

Prin încheierea din 25 ianuarie 2023 a Curții Supreme de Justiție recursul depus de Tatiana Furtuna a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

În speță, Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentei Tatiana Furtuna au fost expuse cu suficientă claritate, iar intimata Casa Națională de Asigurări Sociale în apărarea sa a formulat referință.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Totodată, conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Iar potrivit art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) – (3) din același cod, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor

neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de 5 judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Din actele și lucrările dosarului prezentate și necontestate de părți, dar și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare se atestă că la 2 mai 2015 Tatiana Compan a încheiat căsătoria cu Victor Furtuna, numele după căsătorie a soților fiind Furtuna, ceea ce se confirmă prin certificatul de căsătorie anexat la dosar (f.d.57).

Potrivit certificatului de naștere nr. 1144 din 4 iunie 2020, la xxxx s-a născut Anastasia Furtuna, părinții fiind Victor Furtuna și Tatiana Furtuna (f.d.65).

La fel, s-a constatat că la 7 aprilie 2020 Tatiana Furtuna a depus cerere de acordare a indemnizației de maternitate nr. 2020/91/1/16571, solicitând stabilirea indemnizației de maternitate pentru perioada 12 martie 2020 – 15 iulie 2020 (f.d.59).

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 2020/91/1/17391 din 7 aprilie 2020 Tatianeii Furtuna i-a fost stabilită indemnizația de maternitate pentru perioada 12 martie 2020 – 15 iulie 2020 în sumă de 46 645,22 lei (f.d.58).

Sesizând faptul că cuantumul indemnizației de maternitate i-a fost calculat incorrect, la 7 mai 2020, Tatiana Furtuna a depus în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, cererea nr. F-936/20, solicitând calcularea și achitarea indemnizației de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004. (f.d.54).

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020, cererea a fost respinsă, fiind invocat că nu există temei de a stabili și achita indemnizația de maternitate ca soție care se află la întreținerea soțului asigurat (f.d.52-53).

Potrivit deciziei nr. 25310 din 10 iunie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a stabilit indemnizația unică la nașterea copilului în baza cererii nr. 2020/91/23513 de 8 299 lei (f.d.64).

Considerând că prin răspunsul pârâtei Casa Națională de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020 îi este lezat dreptul la proprietate consfințit în art. 1 din Protocolul nr. 1, art. 46 din Constituția Republicii Moldova, precum și dreptul la asistență și protecție socială garantat de art. 47 al Constituției RM, reclamanta Tatiana Furtuna s-a adresat instanței de judecată cu prezenta cerere de apărare a drepturilor pretins încălcate, solicitând inclusiv în urma concretizării acțiunii din 22 iulie 2020, anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020 și obligarea organului de asigurări sociale de a-i calcula și achita indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004 (f.d.2-7,24-29).

Fiind investită cu examinarea cauzei în fond, prima instanță având ca obiect anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, de calculare și achitare a indemnizației de maternitate, s-a pronunțat în favoarea temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral (f.d.80-88).

Judecând apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel prin decizia din 21 iunie 2022 a conchis asupra temeiniciei acestuia, motiv pentru care a casat hotărârea primei instanțe și a emis o decizie nouă, de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat ca fiind întemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F- 936/20 din 27 mai 2020, or, reieșind din actele prezentate la dosarul de acordare a indemnizației de maternitate pentru reclamanta/intimată a fost constatat că buletinul de acordare a concediului prenatal și postnatal (maternitate) pentru perioada 12 martie 2020 – 15 iulie 2020 a fost completat pe numele acesteia, iar la rubrica denumirea întreprinderii/instituției unde lucrează a fost menționat Procuratura Criuleni. Mai mult ca atât, versoul certificatului medical a fost completat de către Procuratura Generală, unde la fel a fost indicată funcția intimatei-procuror, și instituția Procuratura r.Criuleni.

În condițiile descrise, Curtea de Apel Chișinău a conchis că la perfectarea certificatului medical, Tatiana Furtuna nicidecum nu era la întreținerea soțului, considerent din care nu poate fi admisă pretenția reclamantei cu privire la obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i calcula și achita indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna.

Or, articolul 16 alin. (6) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289-XV din 22 iulie 2004, prevede expres că soția care se află la întreținerea soțului asigurat beneficiază de indemnizație de maternitate dacă, la data acordării concediului de maternitate, nu este angajată în câmpul muncii, condiție care nu este întrunită de Tatiana Furtuna, pe motiv că la data depunerii cererii, aceasta a fost angajată în funcția de procuror al Procuraturii r. Criuleni.

Mai mult, însăși reclamanta în cererea adresată Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 7 mai 2020 a indicat că atât ea cât și soțul Victor Furtuna sunt încadrați în câmpul muncii, fiind persoane asigurate în sensul Legii 289/2224.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că normele de drept material au fost aplicate și interpretate eronat în prezentul caz și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia de a admite apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a casa integral hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani și a emite o decizie nouă prin care a respinge ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ depusă de Tatiana Furtuna.

Instanța de recurs analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția

dată de către instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea admiterii acțiunii este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită.

Colegiul reține că prin garanțiile de protecție socială instituite în art. 47 din Constituție, statul ocrotește sănătatea și bunăstarea cetățenilor, acordându-le asistență socială în cazurile prevăzute de lege.

Așadar, articolul 47 din Constituție relevă caracterul social al statului, care presupune adoptarea anumitor măsuri pentru toți membrii societății, astfel încât fiecare din ei să posede un minim garantat de asigurare socială.

Prin urmare, obligația constituțională a statului este de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităților vitale ale cetățenilor săi, inclusiv în situații excepționale.

Rățiunea asistenței și protecției sociale este de a răspunde nevoilor de trai ale persoanelor și de a menține un anumit nivel de trai în caz de producere a anumitor împrejurări obiective.

Potrivit articolului 16 alin. (1) din Constituție, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Conform alineatului (2) al aceluiași articol, toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Egalitatea în drepturi constituie o garanție referitoare la exercitarea drepturilor fundamentale prevăzute în cuprinsul Constituției, dar și a oricăror alte drepturi și îndatoriri subiective, reglementate în cuprinsul altor acte normative. Ea include toate domeniile de activitate în care persoana are dreptul garantat la exercitarea libertăților legale, în scopul realizării intereselor sale legitime.

În jurisprudența Curții Europene s-a constatat că violarea principiilor egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat între persoane plasate în situații analoage sau compatibile, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite. Statele contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații similare justifică distincția în tratament (Schalk și Kopf v. Austria, nr. 30141/04, § 96, 24 iunie 2010; Burden v. Regatul Unit, nr. 13378/05, § 60, 29 aprilie 2008).

Colegiul reține că, potrivit legislației, o formă a prestațiilor de asigurări sociale, acordată pentru pierderea capacității de muncă, constituie indemnizația de maternitate.

Art. 1 din Legea nr. 489 din 8 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, definește indemnizația de maternitate ca fiind drept o formă de protecție socială, ce constă dintr-o sumă de bani, acordată prin sistemul public de asigurări sociale femeilor asigurate, precum și celor care au încetat plata contribuției de asigurări sociale în condițiile prevăzute de lege, în caz de naștere a copilului.

Colegiul menționează că rațiunea stabilirii prin lege a „indemnizației de maternitate” se desprinde din garanțiile consfințite la articolele 47 și 49 din Constituție, în virtutea cărora maternitatea beneficiază de o protecție specială din partea statului.

Conform art. 5 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 289/2004, privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale (în vigoare la data depunerii cererii de acordare a indemnizației de maternitate), asigurații din sistemul public de asigurări sociale au dreptul la indemnizație de maternitate.

În corespundere cu art. 6 alin. (7) din aceeași lege, soția aflată la întreținerea soțului asigurat beneficiază de dreptul la indemnizație de maternitate în cazul în care soțul confirmă un stagiul de cotizare specificat la alin. (1) sau (2).

Relevante la caz sunt și prevederile art. 7 alin. (8) din Legea nr. 289/2004, potrivit cărora, baza de calcul al indemnizației de maternitate acordate soției aflate la întreținerea soțului asigurat o constituie venitul mediu lunar asigurat al soțului, determinat în condițiile prezentului articol.

Iar potrivit art. 16 alin. (1) din legea sus-enunțată, asiguratele, soțiile aflate la întreținerea soților asigurați și șomerele care s-au aflat la evidență în instituțiile medico-sanitare din Republica Moldova, care au dreptul la concediu de maternitate, ce include concediul prenatal și concediul postnatal, beneficiază de indemnizație de maternitate.

Analizând prevederile legale, instanța de recurs constată că de indemnizația de maternitate beneficiază (1) femeile asigurate obligatoriu prin efectul legii; (2) soțiile aflate la întreținerea soților asigurați și (3) șomerele care s-au aflat la evidența instituțiilor medico-sanitare.

La fel, Colegiul observă că pe o parte art. 49¹ lit. b) din Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 108 din 3 februarie 2005, reglementează expres că soția se consideră la întreținerea soțului asigurat dacă, la data acordării concediului de maternitate nu realizează venit asigurat.

Iar pe de altă parte, art. 16 alin. (6) din Legea nr. 289/2004, stabilește expres că soția care se află la întreținerea soțului asigurat beneficiază de indemnizație de maternitate dacă, la data acordării concediului de maternitate, nu este angajată în câmpul muncii.

Sub acest aspect și având în vedere raportul rezonabil de proporționalitate și echitate între toate categoriile beneficiare de indemnizație de maternitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță corect a concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii, în situația în care la data acordării concediului de maternitate, reclamanta beneficia doar de indemnizație pentru îngrijirea primului copil minor – Daniel Furtuna, născut la data de xxxx, până la vârsta de 3 ani, indemnizație care în sine este o asigurare socială și din care nu sunt și nici nu pot fi plătite contribuții de asigurări sociale.

Aceste circumstanțe denotă că Tatiana Furtuna la data depunerii cererii și-a pierdut capacitatea de muncă și se află de fapt la întreținerea soțului salariat.

Prin urmare, Colegiul nu poate reține argumentele intimitei Casa Națională de Asigurări Sociale, preluate greșit de Curtea de Apel Chișinău, precum că Tatiana Furtuna, la data depunerii cererii, nu era considerată la întreținerea soțului asigurat, pe motiv că era angajată în funcția de procuror al Procuraturii r. Criuleni, din care considerent nu putea beneficia de indemnizație de maternitate calculată din mărimea salariului soțului.

Or, rațiunea stabilirii indemnizației de maternitate este acordarea acesteia pentru pierderea capacității de muncă. În speță, la momentul producerii riscului asigurat, reclamanta – recurentă Tatiana Furtuna, deși era angajată în câmpul muncii, aceasta nu contribuia la sistemul public de asigurări sociale, nu a realizat un venit asigurat, deci după cum s-a menționat, și-a pierdut capacitatea de muncă și se află la întreținerea soțului salariat.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul iterează prevederile punctului 4 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, care definește noțiunea de venit asigurat, ca fiind acel venit din care s-au plătit contribuții de asigurări sociale.

Mai mult ca atât, Colegiul reține că opțiunea abordată de organul de asigurări sociale și preluată neîntemeiat de Curtea de Apel Chișinău creează un tratament discriminatoriu între soțiile care nu au participat la sistemul public de asigurări sociale, dar sunt considerate a fi la întreținerea soțului salariat și beneficiază de indemnizație de maternitate calculată din mărimea salariului acestuia, și soțiile care de facto la data depunerii cererii privind calcularea și achitarea indemnizației de maternitate sunt angajate în câmpul muncii, însă de iure nu au realizat un venit asigurat, din motive ce nu le pot fi imputate, dar nu beneficiază de aceste garanții.

Or, în condițiile în care recurenta-reclamantă se află la întreținerea soțului, prin lege, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să calculeze și să achite reclamantei indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004.

Circumstanțele respective în plus justifică, că Casa Națională de Asigurări Sociale neîntemeiat i-a refuzat reclamantei Tatiana Furtuna în admiterea cererii cu privire la calcularea și achitarea indemnizației de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004, motiv pentru care prima instanță corect a admis acțiunea, declarând neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. F-936/20 din 27 mai 2020 și obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a-i calcula și achita Tatiane Furtuna indemnizația de maternitate în baza venitului mediu lunar asigurat al soțului Victor Furtuna, determinat în condițiile art. 7 din Legii nr. 289 din 22 iulie 2004, iar instanța de apel greșit a respins-o.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu aprecierea greșită a probelor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a menține hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În conformitate cu 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Tatiana Furtuna.

Se casează integral decizia din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 13 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în cauza de contencios administrativ, la acțiunea în obligare depusă de Tatiana Furtuna împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Victor Furtuna privind anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, de calculare și achitare a indemnizației de maternitate.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Galina Stratulat